

VEGYESEK.

Az arany mint orvosság. A régi jó időkben sok furcsa orvossággal éltek az emberek. Bizonyos, hogy ez orvosságok javarésze nem használt ugyan a betegeknek, de nem is ártott. S mivel az előbbi eset gyakoribb volt az utóbbinál, a 18. században több városunk bölcs tanácsa elrendelte, hogy ha az orvos olyan gyógyítószerrel rendel, amely a betegnek nem használ, az orvosi gyakorlattól eltiltatik. A szokásos orvosságok között persze az arany volt a legritkább. Ilyen színarannyal kevert orvosságra csak kevés embernek telt; de a nagy urak olykor mégis éltek vele. Így 1744. márczius 15-én Mitrovsky kamaragróf rendeletet kapott az udvari kamarától, hogy az esztergomi érseknek (Csiky grófnak) *orvosságra* nyolcz lat 24 karatos aranyat küldjön („daraus zu seiner Gesundheit eine Medicin machen zu lassen“). A nevezett arany — írja az udvari kamara — a lehető legfinomabb legyen; az árát az érseknek tisztartója fogja letenni. Hogy használt-e az érseknek a színaranyorvosság, arról hallgat a krónika.

Dr. T. S.

Az udvari kamara tagjainak ezüst-járuléka. A bécsi udvari kamara tagjai sok mindent kaptak a magyar fiskális jószágokból. A vadak, gyümölcs, borok s más efélék szinte conventio számba mentek részökre. A magyar bányavárosokból is évenként megkapták a maguk részét. Egyik 1659-i kimutatás szerint, mely a bécsi udvari kamara tagjainak járulékaikról szól, a magyar bányavárosokból kapott évi ezüst-járulék (das gewöhnliche Rauthsilber) a tagok között imígyen oszlott meg: a kamara elnöke évenként négy márka magyar ezüstöt kapott, az igazgató szintén négy márkát, a hét kamarai tanácsos egyenkint 2—2 márkát, a könyvvivő 2 márkát, a registrator pedig 1 márkát. A három Silberreuter és az „Ainspanniger“ akik az ezüstöt Selmechről Bécsbe hozták együtt 40 frt-ot kaptak. A kimutatás nem sorolja fel azokat a fontos szolgálatokat(?) miknek fejében az udvari kamara e jelentékeny ezüst-mennyiséget évenként megkapta.¹

Dr. T. S.

Hogy vettük a svájcz marhát 1680-ban? „A méltóságos gróf főgenerális Esterházy Pál úrnak ő nagyságának, kegyelmes úrnak ő fölsége titok tanácsának“, következőket írja Szent-Miklósról 1680 május 15-én Koháry Imre:

¹ Közös pénzügyi levéltár: Hungarica 14543. fasc. 1659. marcius.

„Irván Unverzagt uramnak a Sbaiczzer (Nagyságod méltóságos személyét követvén) majorbéli tehének végett, megjött a drága választom, mert egyet 100 frtra tart s írja azt is ő kegyelme, ne késsek s hamar adjam tudtára, a ki számára kívánom, mert minden felől kapják s kívánják az olyan marhát.

Kérem azért igen alázatosan Nagyságodat, méltóztassék kegyelmesen Kereszturra ezen leveletem parancsolni, s onnan Kapuvárra, a honnand Borsos uram el küldje. Én pedig a Nagyságod kegyelmességében ajánlom magamot. Holnap Bécsben menvén a Nagyságod parancsolatját exequáлом. In reliquo Istennek ajánlom Nagyságodat.“

(Kismartoni hercegi főlevéltár. Eredeti missilis ll.)

Dr. Merényi Lajos.

A felsőbányai arany- és ezüstabányák, továbbá a nagybányai pénzverőház bevételei 1719—1721. években. A szepesi kamara számvevőségének 1723. június 17-én Kassán kelt kimutatása szerint a felsőbányai bányák és a nagybányai pénzverő az 1719. évben 26.509 magyar forint és 40 kr. tiszta hasznot hajtottak. Az összes kiadások ez évben 48.822 frt 46 kr.-ra rúgtak. Az 1720. évben a tiszta haszon 27.255 frt 04 kr., a kiadás pedig 47.372 frt 14 kr. volt. Az 1721. évben a tiszta haszon csak 18.516 frt 73 kr.-ra, a kiadás ellenben 51.861 frt 85 kr.-ra rúgott. Eszerint három év alatt az összes nyers bevétel 220.337 magyar forint volt; ha ebből levonjuk a három évi 148.056 frt-ra rúgó kiadásokat, a három év tiszta haszna gyanánt 72.281 frt marad. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a kiadásokban az úrbéri munka készpénzkiadás gyanánt szerepel, holott ez a munka semmibe sem került. A szepesi kamara az úrbéri ingyen munka értékét a három év alatt 5324 frt-ra teszi. Az ingyen munkán kívül a fiskális jobbágyok még faszenet is készítettek, fát is hordtak, nem ugyan ingyen, de előre meghatározott olcsó áron (pro limitata mercede). S mivel a bányák vidékén mások a szénégetéshez nem értettek, a kincstárnak a fiskális jobbágyok jelentékeny hasznot hajtottak.¹⁾

Dr. T. S.

¹ E kimutatást Stemper András segédszámvevő készítette. Meg van a Közös pénzügym. levélt.-ban. (Münz und Bergwesen).